

Socialstyrelsen

**Vejledning i brug af
redskab til
afdækning af
hjemmeboende
børns perspektiver i
ansøgerfamilier**

Til brug for socialtilsynenes
godkendelse af plejefamilier i
Danmark.

Viden til gavn

Publikationen er udgivet af

Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C.
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk

Forfatter: Signe Bressendorff, Center for
Familiepleje, Videnscenter for Anbragte børn og
Unge.

Digital ISBN: **978-87-93676-73-2**

Indholdet er udarbejdet af Center for
Familiepleje, Videnscenter for Anbragte børn og
Unge for Socialstyrelsen.

Udgivet juli 2019. Opdateret i december 2019.

Download eller se rapporten på
www.socialstyrelsen.dk.

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse
af kilde.

Indhold

Formål og indhold.....	3
Del 1. Metodiske overvejelser og teknikker.....	5
Metodisk grundlag for interviewguides.....	5
Opbygning og indhold i interviewguides.....	6
Emnerne i interviewguiden.....	6
Faglige og etiske overvejelser i forhold til at tale med ansøgers egne børn.....	8
Samtaler med børn i forskellige aldersgrupper.....	9
Teknikker til gode samtaler med børn.....	11
Del 2. Samtalen med barnet – før, under og efter.....	13
Forberedelse af barnet.....	13
Information til barnet om samtalen.....	14
Formen på samtalen med barnet.....	15
Hvordan oplysninger fra samtalen med barnet kan omsættes i godkendelsesrapporten.....	16
Del 3. Interviewguide.....	18
Interviewguide – yngre børn.....	18
Interviewguide – ældre børn.....	19
Litteratur.....	21
Bilag.....	24
Bilag 1. Dagsorden for interview med ansøgers egne børn.....	24
Bilag 2. Supplerende spørgsmål – yngre børn.....	26
Bilag 3. Supplerende spørgsmål – ældre børn.....	27

Formål og indhold

Redskabet til afdækning af hjemmeboende børns perspektiver i ansøgerfamilier skal anvendes af socialtilsynene i godkendelsen af plejefamilier. Redskabet har til formål at sætte fokus på barnet/den unges perspektiv på, hvordan det er at være barn/ung i netop deres familie.

Redskabet fremgår af bekendtgørelse om socialtilsyn, bilag 3.

Det fremgår bl.a. af bekendtgørelsen:

Redskab til afdækning af hjemmeboende børns perspektiver i ansøgerfamilier

Redskabet består overordnet af et interview med ansøgers børn om temaerne:

1. Hverdagen i familien
2. Relationer til forældre, søskende og øvrig familie
3. Kommunikation i familien
4. Overvejelser ift. at være plejefamilie.

I de familier, hvor der er hjemmeboende børn, har redskabet til formål at sætte fokus på ansøgerens børns perspektiver på, hvordan det er at være barn/ung i netop deres familie. Redskabet skal bidrage til at belyse ansøgerfamiliers forudsætninger for at understøtte et eventuelt kommende plejebarns trivsel, udvikling og læring, og skal anvendes af socialtilsynene som led i vurderingen af ansøgerfamiliers egnethed som plejefamilie samt i vurderingen af familiens forudsætninger og forventede evne til at opfylde kriterierne i kvalitetsmodellen. Afdækningen sker i form af et interview, som foregår i ansøgers hjem.

Når barnet/den unge giver oplysninger, der kan vække bekymring

Hvis barnet/den unge fortæller noget om familien, der sår tvivl om familiens egnethed som plejefamilie, er det vigtigt at overveje, hvordan tilsynet kan gå videre med denne viden. Hvis familiens ansøgning ikke kan godkendes, skal begrundelsen for dette præsenteres for ansøgerne på en måde, hvor barnet/den unge ikke kommer i klemme. Barnet/den unges oplysninger skal behandles varsomt, og barnet/den unge skal være forberedt på, hvordan tilsynet vil forvalte oplysningerne i afslaget til ansøgerne. Et afslag på en ansøgning om godkendelse som plejefamilie er en helhedsvurdering og må derfor som hovedregel ikke udelukkende bero på oplysninger fra barnet/den unge.

Selve samtalen med ansøgers hjemmeboende børn

Det er ikke et krav, at samtalen med ansøgers barn eller børn gennemføres uden forældrenes tilstedeværelse. Samtalen bør tilrettelægges ud fra tilsynets vurdering af, hvordan der skabes mest trykthed for børnene/de unge.

Der skal tages udgangspunkt i ovenstående interview-temaer, når der tales med ansøgerfamiliers egne børn i afdækningen af børnene/de unges perspektiver på, hvordan det er at være barn/ung i netop deres familie. Under samtalen skal der tages hensyn til de deltagende børns alder og modenhed. Tidsperspektivet for samtalen vil variere i forhold til antallet af deltagere, samt hvor snakkende børnene/de unge er.

Konklusioner på hjemmeboende børns perspektiver i ansøgerfamilien

Resultatet af afdækning af egne børns perspektiver på, hvordan det er at være barn i ansøgerfamilien, indgår i socialtilsynets vurdering af ansøgers forudsætninger og forventede evne som plejefamilie.

Denne vejledning, som også fremgår af Socialstyrelsens hjemmeside, er udarbejdet med henblik på at understøtte anvendelsen af redskabet.

Vejledningen er opdelt i tre dele:

Del 1. Metodiske overvejelser og teknikker

Den første del af vejledningen indeholder en række metodiske, faglige og etiske overvejelser, som man som tilsynskonsulent kan gøre sig ved samtaler med ansøgerfamiliers egne børn. Fokus er på at afdække deres perspektiver på, hvordan det er at være barn i netop deres familie.

Del 2. Samtalen med barnet – før, under og efter

Den anden del af vejledningen indeholder en beskrivelse af, hvordan man kan forberede barnet på samtalen, hvordan formen på samtalen kan planlægges samt en beskrivelse af, hvordan barnets udtalelser kan anvendes i godkendelsesrapporten.

Del 3. Interviewguide

Den tredje del af vejledningen indeholder et eksempel på en dagsorden for samtalen med barnet samt interviewguide til samtale med både yngre børn og ældre børn.

Bilagene indeholder supplerende inspirationsspørgsmål til både yngre og ældre børn.

Når der i vejledningen refereres til *barnet*, menes der børn og unge i alderen 0-18 år, ligesom betegnelsen *barnet* kan referere til flere børn.

Vejledningen er udviklet for Socialstyrelsen af Center for Familiepleje, Videnscenter for Anbragte Børn og Unge (VABU) i samarbejde med de fem socialtilsyn.

Del 1. Metodiske overvejelser og teknikker

I det følgende beskrives det metodiske grundlag i vejledningen. Det beskrives blandt andet, hvordan de to interviewguides er opbygget og kan anvendes til semistrukturerede interviews. Herudover udfoldes det, hvordan spørgsmål til barnet kan formuleres, så de åbner op for, at barnet frit kan fortælle om, hvordan han/hun oplever at være barn i sin familie.

Herefter beskrives emnerne i de to interviewguides, og det udfoldes, hvordan emnerne tilsammen kan give indsigt i barnets perspektiver på familiedynamikken i ansøgerfamilien.

Dernæst beskrives de faglige og etiske overvejelser, som man som tilsynskonsulent må gøre sig, både før, under og efter samtaler med ansøgers egne børn.

Afslutningsvis følger to afsnit, som giver indblik i, hvad man almindeligvis kan tale med børn om i forskellige aldersgrupper, og som beskriver forskellige konkrete samtaletekniske greb, der kan understøtte en god stemning omkring samtalen.

Metodisk grundlag for interviewguides

De to interviewguides er bygget op som guides til semistrukturerede interviews. Denne interviewform repræsenterer en af de mest udbredte kvalitative metoder. Metoden er velegnet til at få viden om menneskers oplevelser, erfaringer, følelser og holdninger (Rytter og Fog Olwig, 2018). Derfor er den hensigtsmæssig at anvende, når man taler med ansøgers egne børn med henblik på at afdække deres perspektiver på at være barn i netop deres familie.

I den kvalitative tilgang stiller interviewer sig åben og nysgerrig i forhold til informanten (i dette tilfælde ansøgerfamiliers egne børn), idet man søger at opnå forståelse for informantens synspunkter og oplevelser ved at tage udgangspunkt i de begreber og vendinger, som informanten selv bringer på banen under interviewet (Brinkmann og Kvale, 2015). I det kvalitative interview er det altså centralt, at interviewer søger at stille åbne, ikke-ledende spørgsmål. Åbne spørgsmål indledes typisk med ord og sætninger som: *hvad, hvordan, hvis, på hvilken måde, fortæl om...* (Ibid.).

Modsat åbne spørgsmål kan man stille lukkede spørgsmål, som fx: *Hvem bestemmer reglerne i jeres familie?* Det er vigtigt at være opmærksom på, at lukkede spørgsmål kan forekomme ledende, da de ofte lægger op til, at informanten svarer: *ja, nej* eller et andet kortfattet svar. Lukkede spørgsmål kan imidlertid være anvendelige, fx som indledning til et åbent spørgsmål, eller i situationer, hvor der ønskes svar på en konkret ting, såsom: *Hvornår skal du i seng om aftenen?* Lukkede spørgsmål indledes typisk med ord som fx: *er, gør, hvem, hvornår, hvor, hvilken* (Ibid.).

Semistrukturerede interview

Når man udfører et semistruktureret interview, tager man udgangspunkt i en interviewguide med en række forudbestemte emner og spørgsmål, der fungerer som en ramme for interviewet. Det semistrukturerede interview er fleksibelt i den forstand, at spørgsmålene og rækkefølgen af spørgsmålene kan tilpasses den konkrete situation og det enkelte barn. Man behøver således ikke nødvendigvis følge interviewguiden punkt for punkt (Gilham, 2005).

Nogle børn vil være åbne i samtalen, hvis de føler sig godt tilpas. Andre børn vil være mere tilbageholdende (Øvreide, 2004). Det kan derfor variere, hvor meget et barn fortæller, og hvor meget man er nødt til at spørge ind. Brug af semistrukturerede interview giver desuden mulighed for undervejs at spørge uddybende ind til de svar, som man får (Rytter og Fog Olwig, 2018). På den måde sikrer man sig, at man får svar på sine spørgsmål, og at der samtidig er mulighed for, at barnet kan fortælle noget, som går ud over interviewguidens temaer.

Opmærksomhed på forforståelser

I den kvalitative tilgang er det vigtigt, at man som interviewer forholder sig åbent og nysgerrigt i forhold til den person, som man interviewer. Derfor er det i samtalen med ansøgeres egne børn vigtigt at stille spørgsmål, som lægger op til, at barnet frit kan fortælle, hvordan det oplever livet i dets familie. I den forbindelse er det vigtigt at være sig bevidst om sine forforståelser.

Forforståelser kan fx handle om, at man som tilsynskonsulent har en forventning om, at barnet ikke har lyst til at få et plejebarn i familien, fordi han/hun er del af en sammenbragt familie med mange søskende. En sådan forforståelse kan føre til, at man ubevidst forventer et bestemt svar fra barnet eller fx kommer til at tillægge det for meget betydning, hvis barnet udtrykker bekymring for at skulle have et plejebarn i familien. Det er derfor vigtigt, at man er bevidst om sine forforståelser og bruger dem aktivt til at stille undersøgende spørgsmål.

Opbygning og indhold i interviewguides

Interviewguiden, som fremgår af del 3, er opbygget, så samtalen indledes med lettere spørgsmål, såsom: *Hvordan forløber en hverdagsmorgen i din familie?* De spørgsmål, som måske kan være vanskeligere for barnet at svare på, stilles længere henne i interviewet, fx: *Hvad gør du, når du er sur eller ked af det?* Spørgsmålene i interviewguiden skal tilpasses det konkrete barn og den konkrete situation. Der kan også være andre spørgsmål, som vil være relevante.

De to interviewguides i denne vejledning er henvendt til henholdsvis yngre og ældre børn. Det er ikke angivet med år, hvornår et barn aldersmæssigt er yngre eller ældre, da der kan være individuel forskel på børns modenhed. Det er således en faglig vurdering, hvilken interviewguide som vil passe til barnet.

Emnerne i interviewguiden

Spørgsmålene i interviewguiden relaterer sig til fire overordnede emner:

1. Hverdagen i familien
2. Relationer til forældre, søskende og øvrig familie
3. Kommunikation i familien
4. Overvejelser ift. at være plejefamilie.

For hvert af de fire overordnede emner indeholder interviewguiden forslag til konkrete spørgsmål.

Socialtilsynet skal, jf. kvalitetsmodellen, undersøge, om familien har kompetencerne til at give et plejebarn trykke og stabile rammer, og om ansøgerne kan skabe sammenhæng i barnets opvækst. Ved at stille familiens egne børn spørgsmål, der er relateret til de fire emner, åbnes muligheden for et indblik i dette. Børnene kan tilføje andre perspektiver, end man ville få ved kun at spørge de voksne. Ved at tale med familiens egne børn, kan man fx få indsigt i, om de oplever, at de voksne i familien evner at strukturere en meningsfuld hverdag, om de føler sig inddraget i beslutninger, som har en indflydelse på deres hverdag, og om de føler sig anerkendt og respekterede.

Uddybende beskrivelse af emnerne

Ad. 1. Hverdag

Emnet handler om, hvad de som familie laver i hverdagen, og hvordan de voksne understøtter børnenes skolegang. Desuden handler emnet om, hvordan de voksne i familien evner at skabe en tryk hverdag gennem rutiner, rammesætning og stimulering, som understøtter hvert familiemedlems forskelligartede behov. Det er oplagt at spørge ind til, hvordan børnene oplever familiens hverdag, fordi det kan sige noget om, om familien som helhed kan rumme et barn, som kan have et særligt behov for struktur og støtte.

Familierutiner i hverdagen understøtter og styrker børns udvikling af forskellige kognitive og sociale kompetencer. Fx kan rutiner ved middagsbordet, såsom at familien taler sammen, understøtte børns sprogindlæring og udvikle deres kommunikations- og mentaliseringsevner (Beals, 2001; Spagnola og Fiese, 2007). Herudover kan fx læserutiner, hvor den voksne læser sammen med barnet, understøtte udviklingen af tidlige læsefærdigheder samt støtte op om og fremme senere succes i skole- og uddannelsessystemet (Fiese, Eckert, og Spagnola, 2005; Rosenkoetter og Barton, 2002).

Gentagne positive fælles aktiviteter som en del af hverdagen (som fx at læse godnathistorie) giver børn mulighed for at skabe stærke følelsesmæssige forpligtelser til andre, hvilket støtter dem i at lære at opbygge relationer (Kubicek, 2002).

Ad. 2. Relationer

Emnet handler om, hvilken position hvert familiemedlem indtager i forhold til hinanden. Under relationer hører også familiens samspil, da familiemedlemmernes relationer er påvirket af samspillet i familien.

Forskning viser blandt andet, at børn og unge opbygger erfaringer med omsorg, og hvorvidt andre mennesker fremstår følelsesmæssige tilgængelige gennem deres relation til voksne omsorgsgivere. Samspillet i familien og det individuelle samspil imellem de enkelte familiemedlemmer er altså med til at forme barnets opbygning af følelsesmæssig sikkerhed (Cummings og Davies, 1995; Cummings og Wilson, 1999).

Ved at spørge familiens egne børn, hvordan familien viser anerkendelse og følelsesmæssig tilgængelighed i samspillet med hinanden, kan man opnå indsigt i, hvordan familien opbygger og vedligeholder familiens relationer.

Ad. 3. Kommunikation

Emnet handler om familiens interne kommunikationsmønstre.

Kommunikationsmønstrene i en familie spiller en vigtig rolle i forhold til, hvordan børn udvikler hensigtsmæssige tilknytninger og relationer til andre. Positiv kommunikation mellem forældre og børn bidrager væsentligt til at skabe relationer, forståelse og gensidig accept mellem forældre og børn (Hagelquist og Rasmussen, 2017). Børn lærer at håndtere konflikter gennem familiens indbyrdes kommunikationsmønstre (Reese-Weber, 2000). Særligt forældrenes konflikthåndtering vil påvirke barnets adfærd og kommunikationsmønstre i voksenlivet.

Derudover viser forskning på området, at der er en sammenhæng mellem de kommunikationsmønstre, som man vokser op med, og opbygningen af hensigtsmæssige og langvarige relationer til andre senere i livet. Fx kan positiv kommunikation fra den primære omsorgsgiver have betydning for, hvor nemt og hurtigt børn evner en tryk tilknytning til andre (Dinero et al., 2011). Kommunikation er desuden en vigtig del af, hvordan den enkelte oplever sig som en del af fællesskabet i familien (Guerrero, 2018). Der opstår konflikter og uenigheder i alle familier – det vigtige er at undersøge, hvordan familien håndterer dette.

Kommunikation handler i denne kontekst også om, hvordan familien håndterer forskellighed, negativitet og uenighed, og hvordan familien tackler problemer.

Børn lærer at håndtere konflikter gennem familiens indbyrdes kommunikationsmønstre (Reese-Weber, 2000). Særligt forældrenes konflikthåndtering vil påvirke barnets adfærd og kommunikationsmønstre i voksenlivet. Fx viser forskning på området, at børn, som bor i hjem med et højt konfliktniveau, viser mere aggression og afvigende adfærd i kommunikationen med andre. Den konflikthåndtering, som forældre anvender i deres indbyrdes samspil og i relationen til deres børn, vil som oftest også være afspejlet i søskenderelationen (Ibid.). Det kan være en fordel at spørge ind til dette emne i samtalen med familiens egne børn, da de vil kunne bidrage med deres perspektiver på familiens kommunikationsmønstre, såsom hvordan konflikter håndteres af de voksne, og om de oplever, at familien evner at kommunikere med hinanden på en hensigtsmæssig måde.

Ad. 4. Overvejelser ift. at være plejefamilie

Emnet handler blandt andet om, hvordan familiens egne børn forholder sig til, at der muligvis kommer et plejebarn i hjemmet. Spørgsmålene relateret til dette emne kan også give indblik i, hvordan børnene oplever at blive inddraget i beslutninger, som påvirker hele familien. Derudover giver emnet indblik i, om barnet har tænkt over, hvilke forandringer det vil skabe i familien, hvis familien godkendes som plejefamilie, og om barnet har bekymringer i den forbindelse.

Forskning på området viser, at egne børn i plejefamilier i overvejende grad sætter pris på, at deres familie er plejefamilie. De tager opgaven på sig, udvikler gode omsorgsevner, udviser stor ansvarlighed og får en bedre forståelse for de børn, som er i en anden situation end dem selv.

Samtidig viser forskning også, at egne børn oplever, at plejebørnene tager meget af forældrenes tid, at mange egne børn undlader at fortælle deres forældre om egne problemer, og at nogle egne børn oplever, at plejebørnene i værste fald kan ødelægge familien. Det konkluderes derfor, at der er størst sandsynlighed for, at en plejeanbringelse lykkes, når plejeforældrenes egne børn er inddraget i beslutningen om at være plejefamilie (Höjer, Sebba og Luke, 2013). I relation til dette er det væsentligt at påpege, at det i særdeleshed er vigtigt, at plejefamiliens egne børn føler sig hørt og er trygge ved deres position i familien (Larsen, 2008). Man kan fx spørge ind til, hvordan barnet er forberedt på at blive plejefamilie, og hvad barnet forestiller sig vil forandre sig i familien, hvis et plejebarn flytter ind.

Faglige og etiske overvejelser i forhold til at tale med ansøgeres egne børn

I afdækningen af ansøgeres egne børns perspektiver på, hvordan det er at være barn i familien, er der en række faglige og etiske problemstillinger, som skal overvejes.

Magtforhold i samtalen

En samtale mellem en tilsynskonsulent og et barn er ikke en samtale mellem to ligestillede parter, da tilsynskonsulenten i samtalen med barnet repræsenterer en myndighed, som skal vurdere og beslutte, om familien kan godkendes som plejefamilie. Derudover har man som voksen grundlæggende en særlig magtposition, når man taler med et barn. Denne ulige magtrelation er et vilkår. Det væsentlige er derfor, at man som tilsynskonsulent er sig bevidst om magtforholdet, og at det kan påvirke samtalen med barnet.

Børn vil ofte forsøge at leve op til de voksnes forventninger

Børn vil ofte forsøge at leve op til voksnes forventninger (Øvreeide, 2004). Derfor kan barnet være optaget af at svare det, som det tror, at tilsynskonsulenten gerne vil høre. Barnet kan derudover være optaget af at svare det, som det tror, at forældrene gerne vil have, at det siger (Bo, 2000). Her er det vigtigt, at man som tilsynskonsulent er opmærksom på, at børn som regel vil optræde loyalt over for sine forældre. Barnet kan, som følge heraf, være optaget af ikke at komme til at sige noget, der kan få betydning for familiens mulighed for at blive godkendt som plejefamilie.

Hvis barnet udtrykker modstand imod at tale med tilsynskonsulenten

Hvis man som tilsynskonsulent oplever, at et barn ikke har lyst til at tale, kan det skyldes mange forskellige forhold. Det er derfor vigtigt at være undersøgende og tale med barnet om, hvad mulige årsager til dette kan være. Det kan være, at barnet føler sig usikker på formålet med samtalen, hvad udtalelserne skal bruges til, hvor samtalen skal foregå, hvem der skal deltage eller lignende. Modstanden kan hænge sammen med, at barnet lige netop denne dag har haft en dårlig dag i skolen, har haft et skænderi med en ven eller bare ikke er oplagt til eller har lyst til at tale med en, som han/hun ikke kender. Det kan dog også være udtryk for, at barnet ikke ønsker, at familien skal være plejefamilie eller skyldes, at der er forhold i hjemmet, som barnet ikke har lyst til at fortælle socialtilsynet om.

Hvis barnets oplysninger sår tvivl om familiens egnethed som plejefamilie

I det tilfælde, hvor barnet fortæller noget, der sår tvivl om familiens egnethed som plejefamilie, er det vigtigt at overveje, hvordan denne viden skal bruges i det videre godkendelsesforløb. Det er desuden vigtigt at overveje, hvilken vægtning oplysninger fra barnet skal have i vurderingen af familiens egnethed som plejefamilie. Hvis oplysninger fra samtalen med barnet indgår som en del af begrundelsen for, at familien ikke kan godkendes, er det vigtigt, at dette præsenteres for ansøgerne på en måde, hvor barnet ikke kommer i klemme.

Som udgangspunkt bør barnets udtalelser drøftes med ansøgerne, evt. med deltagelse af barnet eller med dets vidende. Derved skabes mulighed for bedre at forstå, hvad der sår tvivl hos tilsynet, og vurdere, om tvivlen er velbegrundet. Desuden giver det mulighed for at få indtryk af, hvordan ansøgerne forholder sig og agerer i en evt. konfliktsituation. Dette giver erfaringsmæssigt væsentlige informationer om, hvor godt ansøgerne vil være i stand til at forholde sig i de konflikter, som næsten uundgåeligt er en del af ethvert plejeforhold.

Samtaler med børn i forskellige aldersgrupper

I det følgende beskrives vejledende, hvad børn i forskellige aldre, almindeligvis, kan forventes at kunne svare på. Som tilsynskonsulent skal man være opmærksom på, at et barn af forskellige årsager kan svare anderledes, end det almindeligvis er forventeligt, alene ud fra barnets alder. Det er op til tilsynskonsulenten, i den konkrete situation, at vurdere, hvilke spørgsmål der er relevante at stille, og hvordan de skal formuleres, så de matcher barnets udviklingsniveau. Barnets alder har desuden betydning for, hvor lang tid man kan forvente at fastholde barnets opmærksom i samtalen, samt hvor komplicerede sætninger barnet kan forstå.

Under samtalen skal man være opmærksom på, at barnets svar kan være præget af noget, der er gået forud for samtalen. Særligt yngre børns svar kan være præget af et øjebliksbillede af familiens samspil og kommunikation. Børnene kan have oplevet noget tidligere på dagen, som påvirker deres svar og/eller lyst til at deltage i samtalen. Fx kan et barns far have haft travlt den dag, hvor man kommer på besøg. Barnet vil derfor måske fortælle, at faren ikke har tid til at lege. Ved at spørge mere ind til dette hos både barnet og forældrene kan man måske få klarhed over, om dette er et øjebliksbillede, eller om det er en generel følelse hos barnet.

Børn fra 3-6 år

Børn i alderen 3-4 år udtaler sig primært om dét, som de oplever nu og her. Børn i denne aldersgruppe har ikke samme forståelse af begrebet *tid*, som ældre børn har. De kan derfor som udgangspunkt ikke svare på, om noget er sket i dag, i går eller i sidste måned. Når børn på 3-4 år fortæller om noget, som de har oplevet, fortæller de derfor oftest om det i nutidsform, selvom det måske skete for flere dage siden (Merrild og Fleischer, 2010).

Når børn er 5-6 år, begynder de at kunne bøje udsagnsord i datid og vil være i stand til at forklare, om noget er sket samme dag eller for nogle dage siden. Fælles for børn fra 3-6 år er dog, at de ofte ikke vil kunne have en mere generel holdning til et emne (Bo og Gehl, 2009). Et barn i denne aldersgruppe vil derfor fx ikke kunne svare på spørgsmålet: *Hvad tænker du om, at din familie måske skal være plejefamilie?* Man kan derfor stille mere konkrete spørgsmål, som har aktuel betydning for barnet som fx: *Hvad tænker du om måske at skulle bo sammen med et plejebarn?*

Børn fra 7-9 år

Fra barnet er omkring 6-7 år, vil det være i stand til at se sig selv udefra. Det vil sige, at barnet fra denne alder kan se en situation fra et andet perspektiv end sit eget og drage sammenligninger mellem sig selv og andre (Bo og Gehl, 2009). Derfor kan spørgsmålene til børn fra 6-7 år og opefter stilles udefra og ind, fx: *Hvad tror du, at din mor ville sige om, hvad der sker, når I bliver sure på hinanden i din familie?*

I denne alder udvikler børn også en mere præcis tidsopfattelse, hvor de kan forestille sig en fortid og tale om fremtiden, og hvad der skal ske (Bo og Gehl, 2009). Børnene vil dog kun kunne forestille sig den nærmeste fremtid – i aften, i morgen, i den næste ferie og fortiden vil stadig være vanskelig at tale om – med mindre man taler om noget bestemt, såsom sidste jul eller sommerferie (Merrild og Fleischer, 2010).

Børn fra 9-12 år

Når børn er mellem 9-12 år, begynder de at kunne skelne klart mellem virkelighed og fantasi. De vil også kunne tale om en fjernere fremtid og forestille sig ting, som endnu ikke er sket. Derfor kan man fra denne alder fx spørge ind til, hvilken betydning barnet tror, at et plejebarn vil have for dets egen relation til sine forældre. Børn i denne alder kan desuden bedre beskrive, hvad de har oplevet tidligere, fordi de nu kan sætte ord på fortiden og sætte den i sammenhæng med nutiden. De kan også kategorisere ting eller begreber som fx *glæde* og *vrede* under overblikket *følelser* (Merrild og Fleischer, 2010).

Børn fra 12 år og op

Fra alderen 12 år og op kan børn tænke logisk og abstrakt og sammenholde deres synspunkt med andres. De er i stand til at fortælle sammenhængende og har en veludviklet tidsopfattelse og forestillingsevne (Bo og Gehl, 2009; Merrild og Fleischer, 2010). På trods af at de ældre børn begynder at tænke mere logisk og abstrakt, så mangler de stadig at gøre sig livserfaringer, som vil modne deres opfattelse af dem selv og omverdenen. Ældre børn har ofte et idealistisk syn på verden og kan fx have svært ved at forstå, at verden ikke er ideelt indrettet, eller at deres forældre ikke bare kan lade være med at skændes (Merrild og Fleischer, 2010).

Når man taler med ældre børn i denne aldersgruppe, kan det være en fordel at tage udgangspunkt i noget, som barnet er interesseret i. Man kan fx spørge ind til de ting, som er på barnets værelse. De ældre børn vil måske ikke være interesserede i at lave en aktivitet, som fx at tegne under samtalen, men måske kan man gå en tur, barnet kan vise rundt i huset eller vise/fortælle, hvad han/hun laver i sin fritid som fx at spille computer/guitar/fodbold i haven.

Teknikker til gode samtaler med børn

I det følgende beskrives nogle forskellige samtaletekniske greb, som kan anvendes under samtalen med barnet. Teknikkerne kan blandt andet bruges til at understøtte en afslappet og tryk stemning og som en hjælp til at få barnet til at udfolde sine svar.

Skab en "yes-setting"

For at skabe en positiv og tryk stemning omkring samtalen kan det være en god ide at starte med at stille spørgsmål, som barnet kan svare ja til – en såkaldt "yes-setting" (De Jong og Berg, 2006). Dette gælder især for de yngre børn, fx: *Er det din dukke? Er du glad for den? Må jeg se dit værelse?* Man kan desuden opfordre barnet til at fortælle om noget, de godt kan lide for at få en samtale i gang (fx legetøj på værelset, et kæledyr eller en fritidsaktivitet).

Stil åbne spørgsmål

I samtalen med barnet er det vigtigt at være konkret og stille åbne, undersøgende spørgsmål, som ikke lægger rammer for svaret. Brug gerne hvordan/hvad/på hvilken måde/fortæl om-spørgsmål, fx: *Hvad kan I blive uenige om i din familie?* Det er vigtigt at være neutral i måden, man stiller spørgsmål, så barnet ikke får fornemmelsen af, at der er et rigtigt og forkert svar.

Begræns desuden brugen af lukkede spørgsmål, hvortil man kun kan svare ja eller nej. Lukkede spørgsmål åbner ikke op for lige så megen refleksion og beskrivelse som åbne spørgsmål og er derfor kun anvendelige, hvis man har brug for ren faktuel viden, følger det op med et åbent spørgsmål eller anvender lukkede spørgsmål til at skabe en "yes-setting". Undgå at stille hvorfor-spørgsmål, da de kan virke kritiske og skabe en følelse af forhør. Det kan i stedet være en god ide at stille spørgsmål, som lægger op til beskrivelse, fx: *Kan du fortælle mig om en almindelig dag i jeres familie?* Herefter vil det ofte være relevant at bede barnet om at komme med konkrete eksempler, fx: *Hvad lavede du i går, da du kom hjem fra skole?* (Spradley, 1979).

Følg barnets tempo

Når man taler med barnet, er det vigtigt at give barnet tid til at tænke sig om og svare i sit eget tempo. Det kan derfor være godt at holde en pause efter hvert spørgsmål – også hvis barnet ikke kan svare med det samme. Det kan virke forstyrrende og afbryde barnets tanker, hvis man umiddelbart efter et spørgsmål stiller flere spørgsmål eller omformulerer spørgsmålet. Det er også vigtigt, at børnene kan mærke, at man lytter opmærksomt (Merrild og Fleischer, 2010).

Gentag og opsummer

For at man kan styre dialogen med barnet, kan man vælge at gentage det, som barnet har sagt. Især med yngre børn kan det være en fordel at gentage hele sætninger ordret, fx: *Du fortæller, at i går, da du kom hjem fra skole, hjalp din far dig med at lave lektier.* På den måde viser man, at man har hørt, hvad barnet har sagt, og opfordrer barnet til at fortsætte – uden nødvendigvis at stille et nyt spørgsmål. Senere i samtalen kan man gentage enkelte ord, som barnet har sagt, for at styre samtalen i retning af et emne, som man gerne vil høre mere om, fx: *lektier?* Desuden kan man i samtalen med barnet med mellemrum kort opsummere, hvad der er talt om, så barnet ved, at man har lyttet, og at barnet har mulighed for at korrigere eventuelle misforståelser undervejs i samtalen, fx: *Du har fortalt, at din far tit hjælper dig med lektier, når du kommer hjem fra skole, men at din mor også hjælper dig. Er det rigtigt forstået?* (Bo og Gehl, 2009).

Børn, der svarer: Det ved jeg ikke

Når man taler med børn, kan det ikke undgås, at der vil være situationer, hvor barnet svarer: *Det ved jeg ikke* til de spørgsmål, som man stiller. Det kan der være mange grunde til. Først og fremmest kan det være et udtryk for, at barnet simpelthen ikke kan svare på spørgsmålet. Det kan også være udtryk for, at man har stillet spørgsmålet på en måde, så barnet ikke har forstået

det. Barnet kan dog også svare: *Det ved jeg ikke*, hvis han/hun ikke har lyst til at besvare spørgsmålet. Her er det vigtigt at forholde sig roligt og samtidig nysgerrigt til, hvad der ligger bag barnets svar. Man kan prøve at omformulere spørgsmålet – fx med et relationsspørgsmål (se nedenfor). Men man kan også overveje, om man har fået skabt et godt nok grundlag for samtalen, eller om man eksempelvis skal forklare formålet med samtalen igen. Herudover kan man prøve at gå tilbage og tale om de ting, som barnet gerne vil tale om (De Jong og Berg, 2006).

Relationsspørgsmål

Hvis barnet ikke siger så meget under samtalen, kan det være en hjælp at henvise til andre børn på samme alder, som fx: *Jeg kender en anden pige på syv år. Hun kan godt lide at lege med sin storesøster. Hvem kan du godt lide at lege med?* Herefter kan barnet opfordres til at fortælle om en konkret situation (Bressendorff og Madsen, 2016). Man kan også stille et spørgsmål udefra og ind. Eksempelvis: *Hvad tror du, at din bedste ven ville sige...?* Denne form for spørgsmål giver barnet mulighed for at anlægge andre synsvinkler end sin egen, almengør problemstillingen for barnet og kan dermed være en god måde at få barnet til at tale om sig selv på. Det er væsentligt at pointere, at barnet skal imødekommes i sin egen forståelse, egne emotionelle oplevelser og reaktioner ud fra dets alder og modenhed (ibid.).

Skalaspørgsmål

Hvis barnet er tvivl om, hvad han/hun skal svare på et spørgsmål, kan det sommetider være anvendeligt at omformulere spørgsmålet til et skalaspørgsmål, hvor der indgår en skala fra 0 til 10. Hvis man fx stiller spørgsmålet: *Hvor ofte skændes dine forældre?* Er barnet i tvivl om, hvad der kan betegnes som *ofte*, kan man omformulere spørgsmålet til: *Hvis 0 er, at dine forældre aldrig skændes, og 10 er, at dine forældre skændes hver dag – hvor er det så på skalaen?* Det kan være en fordel at tegne skalaen sammen med barnet (De Jong og Berg, 2006).

Skalaspørgsmål kan være særligt brugbare, hvis man taler med barnet flere gange. På denne måde kan man se, om barnet rykker sig på skalaen – i dette tilfælde om forældrene har skændtes mere eller mindre siden sidst. Når man kun taler med et barn en enkelt gang, så må man være nysgerrig på, hvad det nummer, som barnet siger, er udtryk for. Barnets opfattelse af, hvad et bestemt tal betyder, kan være meget anderledes end ens egen opfattelse. Man må derfor spørge nærmere ind til, hvad tallet betyder for barnet.

Del 2. Samtalen med barnet – før, under og efter

I denne del af vejledningen beskrives det først, hvordan barnet kan forberedes på samtalen. I bilag 1 er der et forslag til, hvad konsulenten kan sige til barnet. Dernæst følger et afsnit om formen på samtalen, som indeholder overvejelser over, hvem der skal deltage i samtalen, hvordan samtalen skal forløbe, og hvordan afslutningen på samtalen med barnet kan foregå. Afslutningsvist følger en beskrivelse af faglige overvejelser i forhold til, hvordan oplysninger fra samtalen med barnet kan bruges i kvalitetsvurderingen og herunder omsættes i godkendelsesrapporten.

Forberedelse af barnet

I en godkendelsessituation vil socialtilsynet som oftest møde familiens hjemmeboende barn en eller enkelte gange, og samtalen med barnet vil ofte være relativt kort. Selvom samtalen gennemføres under disse forudsætninger, er det dog stadig muligt at få en god samtale, hvis barnet er godt forberedt på, hvad der skal ske. Forældrene spiller i den forbindelse en vigtig rolle i forhold til at forberede barnet. Derfor er det også vigtigt, at forældrene er informeret om samtalsens formål og forløb.

Nedenfor beskrives, hvad informationen om samtalen kan indeholde, herunder formålet med samtalen, hvad samtalen handler om, hvordan samtalen foregår, og hvordan oplysningerne anvendes. Informationer om samtalen formidles til forældrene og barnet, forud for samtalen. Under selve samtalen er det vigtigt, at tilsynskonsulenten også selv fortæller barnet om formål, indhold m.v., med henblik på at sikre at barnet har fået alle oplysningerne (bilag 1).

Formålet med samtalen

Formålet med samtalen er at få viden om, hvordan det er at være barn i netop barnets familie. Socialtilsynets opgave er at undersøge, hvordan det vil være for et plejebarn at bo i deres familie, og om et plejebarn vil kunne få det godt i familien. Det undersøger socialtilsynet i alle de familier, der søger om at blive plejefamilie. Socialtilsynet er interesseret i barnets oplevelser. Barnet ved nemlig bedre end nogen andre noget om, hvordan det er at være barn i netop denne familie. Det er vigtigt for socialtilsynet at tale med alle i familien, ikke kun de voksne. Dét at blive plejefamilie er et familieanliggende, og barnets perspektiv er derfor også vigtigt og værdifuldt.

Hvad vil samtalen handle om

For at få viden om, hvordan det er at være barn i netop denne familie, vil tilsynskonsulenten stille spørgsmål, der handler om, hvad familien laver i hverdagen (hverdagen), hvordan familien har det sammen (relationer), hvordan de taler sammen (kommunikation), og hvad barnet tænker om, at familien måske skal være plejefamilie.

Hvordan vil samtalen foregå

Formen på samtalen fastsætter socialtilsynet i samråd med forældrene på baggrund af en vurdering af den konkrete situation (se afsnittet "Formen på samtalen"). Interviewguiden er bygget op, så den kan danne ramme for en samtale af omkring en halv times varighed. Tidsperspektivet for samtalen vil variere, alt efter antallet af deltagere, barnets alder, samt hvor talende barnet er. I forhold til yngre børn, der ikke har en klar opfattelse af tid, kan den tidsmæssige ramme forklares i forhold til, hvad barnet skal efter samtalen eller en aktivitet, der markerer, at samtalen afsluttes som fx en rundvisning eller en fælles snak med forældrene.

Hvordan bruges barnets udtalelser

Barnet skal vide, hvad udtalelserne skal bruges til, og hvem der får indsigt i barnets udtalelser. Der er som hovedregel ikke noget af det, som barnet fortæller, der kan være fortroligt, da oplysningerne indgår i vurderingen af ansøgerfamiliens egnethed som plejefamilie. Det er vigtigt, at barnet får dette at vide. Det er også vigtigt, at barnet får at vide, at oplysninger om mindre gode ting i familien ikke er dét, der afgør, om familien kan opnå godkendelse som plejefamilie.

Hvis der er noget af dét, som barnet fortæller, der får socialtilsynet til at overveje, om familien måske ikke er egnet som plejefamilie, bør dette drøftes med familien. Det er desuden vigtigt, at barnet får at vide, at det, som barnet fortæller, ikke vil stå alene i forhold til at vurdere, om familien er egnet som plejefamilie. Udtalelserne indgår sammen med andre oplysninger i socialtilsynets vurdering af, om familien kan godkendes, og hvilken type plejefamilie familien kan godkendes som. Det er desuden vigtigt at understrege over for barnet, at familien godt kan være en god familie for deres egne børn, selvom de ikke godkendes som plejefamilie.

Information til barnet om samtalen

Informationen til barnet formuleres i et sprog, som er tilpasset barnets modenhed og alder. Informationen kan medvirke til, at både barnet og forældrene føler sig mere trygge ved samtalen. Det kan blandt andet understøtte, at forældrene bakker op om samtalen og herunder signalerer, at det er okay for barnet at tale "frit" med tilsynskonsulenten – og også at fortælle socialtilsynet, hvis der er noget, der er mindre godt, eller hvis barnet har bekymringer omkring dét at blive plejefamilie. Det, at barnet oplever at være i en position, hvor det har forældrenes opbakning til at svare på spørgsmål om familien, er en forudsætning for, at socialtilsynet kan få en god samtale med barnet om følelsesmæssige emner (Bo og Gehl, 2009).

Inden samtalen finder sted, kan socialtilsynet sende et brev til barnet, hvor formålet og formen på samtalen beskrives, hvem der skal deltage i samtalen, og hvor lang tid samtalen varer. For at skabe forudsigelighed og tryghed for barnet kan der eksempelvis vedhæftes et billede af tilsynskonsulenterne/tilsynskonsulenten. Hvis der er flere hjemmeboende børn i familien, kan der skrives et fælles brev til dem.

Eksempel på et brev til barnet:

Kære Navn

Vi er tilsynskonsulenter og kommer fra socialtilsynet. Vi kommer på besøg hos din familie den X. kl. X.

Vi kommer for at tale med dig, da din familie gerne vil være plejefamilie. Vi skal tale med dine forældre, og vi vil også gerne tale med dig. Samtalen vil vare ca. en halv time, og vi vil stille dig nogle spørgsmål om, hvordan du oplever at være barn i din familie. Dine forældre må gerne være med til samtalen.

Vi ser frem til at møde dig. Hvis du har spørgsmål, inden vi kommer på besøg, må du gerne ringe eller skrive til os.

Med venlig hilsen

Navn og navn,
tilsynskonsulenter i socialtilsynet

Formen på samtalen med barnet

I det følgende beskrives overvejelser i forhold til, hvem der skal deltage i samtalen med barnet, og hvordan formen på selve samtalen skal være.

Samtalen med barnet kan gennemføres på forskellige måder. Tilsynskonsulenten kan tale med hele familien samlet, tale med barnet (især ældre børn) alene eller lave en aktivitet sammen med barnet, mens de taler sammen. Formen på samtalen besluttet ud fra en faglig vurdering, blandt andet på baggrund af barnets alder og i samråd med forældrene samt barnet. Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at barnet ikke alene stilles til ansvar for at vælge, om forældrene og evt. andre søskende skal deltage. Der kan dog også være situationer, hvor det ikke er hensigtsmæssigt, at forældrene bestemmer formen på samtalen

Fællessamtaler

Det kan være en fordel at afholde fællessamtaler, hvor både barn/børn og forældre deltager. Det kan gøre, at barnet føler sig mere tryk ved situationen, og det kan understøtte, at barnet ikke kommer til at føle, at han/hun fortæller om familien bag om ryggen på forældrene. Fællessamtaler kan desuden forebygge, at der efterfølgende opstår misforståelser omkring, hvad barnet har sagt.

Fællessamtaler kan desuden give forældrene en opmærksomhed på deres egne børns perspektiver, og hvad det vil være hensigtsmæssigt at forberede barnet på i forhold til at få et plejebarn i familien. Desuden har børn og forældre, efter samtalen, mulighed for at tale videre om nogle af de emner, som blev bragt på banen. Herudover kan en fordel være, at forældre til især yngre børn kan hjælpe barnet med at forstå tilsynskonsulentens spørgsmål, da de kender barnets måde at tænke på.

På den anden side kan en ulempe ved at afholde fællessamtaler være, at barnet ikke føler sig fri til – og derfor er tilbageholdende med – at fortælle om eventuelle udfordringer i familien, når forældrene er til stede.

Kombination af fælles- og enesamtaler

Det er også en mulighed at starte samtalen sammen med forældrene, hvorefter man kan tale med barnet alene, og afslutningsvis samles med barnet og forældrene igen. I den afsluttende fællessamtale kan de emner, som tilsynskonsulenten og barnet har drøftet, tages op, hvis barnet er indforstået med det. Udgangspunktet er at starte i fællesskab og slutte i fællesskab (Hafstad og Øvreide, 2004). Denne model kan også bruges spontant, hvis man i en fællessamtale fornemmer, at der er noget, som barnet ikke siger, fordi forældrene er til stede. Under fællessamtalen kan tilsynskonsulenten fx spørge barnet, om han/hun vil vise sit værelse eller andet frem, så tilsynskonsulenten får mulighed for at tale med barnet alene.

Samtale med barnet alene

At tale med barnet alene er også en mulighed. I den forbindelse er det særligt vigtigt, at der efterfølgende samles op på samtalen sammen med både barnet og forældrene. I enesamtaler med børn kan det være en god idé at lave noget sammen, mens man taler. Det kan gøre situationen mere afslappet og mindre kunstig eller alvorlig for barnet. Man kan fx med de yngre børn spille et spil, lave modellervoks, perler, tegne, lægge puslespil eller andet som barnet gerne vil (De Jong og Berg, 2006). At tegne kan også være en hjælp til at få barnet i gang med at fortælle. Man kan eksempelvis bede barnet om at tegne sin familie. Undervejs kan man spørge ind til og tage udgangspunkt i det, som barnet tegner. I forhold til ældre børn kan man, som nævnt, tale sammen, mens barnet viser rundt i hjemmet. Man kan også gå en tur eller lave noget andet sammen med barnet, som hun/han selv er med til at vælge.

Når der er flere børn i ansøgerfamilien

Hvis ansøgerfamilien har flere hjemmeboende børn, anbefales det som udgangspunkt at tale med børnene samlet (eventuelt sammen med forældrene), medmindre børnene har andre ønsker. Det kan være mere trygt for børnene, og det giver desuden mulighed for at observere børnenes interne samspil og kommunikation. Derudover er det en fordel tidsmæssigt.

I en samtale med flere børn i forskellige aldre må tilsynskonsulentene formulere spørgsmålene, så alle børnene har mulighed for at svare. Man kan fx stille spørgsmålene på to måder, så de formuleres til både yngre og ældre børn. Fx er spørgsmålet: *Hvordan forløber en hverdagsmorgen i din familie?* henvendt til ældre børn. Spørgsmålet kan så følges op med et spørgsmål til yngre børn, som er mere konkret: *Hvordan bliver du vækket om morgenen, når du skal i børnehave/skole?*

Afslut samtalen på en god måde

Det er vigtigt at få afrundet samtalen med barnet på en god måde. En god afslutning kræver blandt andet, at man, kortfattet, opsummerer de emner, som man har talt med barnet om. På den måde kan barnet supplere eller korrigere, hvad han/hun har sagt, og man undgår misforståelser (Bo og Gehl, 2009).

Ved afslutningen af interviewet kan man spørge barnet, om der er andet, som han/hun gerne vil fortælle i relation til, hvordan der er at være barn i hans/hendes familie, som man ikke har fået spurgt ind til. Det er også vigtigt at fortælle barnet, hvad næste skridt i processen er, herunder om socialtilsynet skal tale med barnet igen.

Det er desuden væsentligt at informere barnet om, hvordan det eventuelt kan komme i kontakt med socialtilsynet, hvis der er brug for det. Tilsynskonsulentene kan fx fortælle barnet, at hvis han/hun kommer i tanke om noget efter samtalen, som han/hun gerne vil fortælle til socialtilsynet, så kan barnet sige det til sine forældre, som kan hjælpe barnet med at ringe til tilsynskonsulentene. Husk også at anerkende barnet for at deltage i samtalen, uanset hvor meget han/hun har bidraget med (Jensen, 2014).

Afslutningsvist er det, som nævnt, vigtigt at samle op på samtalen efterfølgende sammen med både barnet og forældrene for at undgå misforståelser. Barnet skal også vide, hvad der siges videre til forældrene.

Hvordan oplysninger fra samtalen med barnet kan omsættes i godkendelsesrapporten

Anvendelse af oplysninger i godkendelsesrapporten fra samtalen med barnet skal gengives så loyalt som muligt, og det anbefales, som tidligere nævnt, at oplysningerne afstemmes med barnet som afslutning på samtalen. Barnet skal inddrages i og orienteres om, hvilke pointer fra samtalen der vil blive gengivet i godkendelsesrapporten, og dermed også hvilke pointer fra samtalen som barnets forældre vil blive bekendt med (Bo og Gehl, 2009).

Sammenhæng til kvalitetsmodellen

Resultatet af afdækningen af egne børns perspektiver på, hvordan det er at være barn i ansøgerfamilien, indgår i socialtilsynets vurdering af ansøgers forudsætninger og forventede evne som plejefamilie. Afdækningen af børnenes perspektiver indgår som ét af flere elementer i vurderingen og skal sammenholdes med de andre oplysninger, der indhentes om familien i forbindelse med godkendelsen. Socialtilsynet vil blandt andet igennem observationer få viden om familiedynamikken og via mentaliseringsinterviewet afdække ansøgenes mentaliseringsressourcer, hvilket også bidrager til at give et mere nuanceret og præcist grundlag for den samlede vurdering af ansøgers egnethed som plejefamilie.

Skriftlighed

Når man skal bruge oplysningerne fra barnet i sine vurderinger i godkendelsesrapporten, kan de fx indgå som direkte del af vurderingen af en indikator/kriterie, fx: *Der er lagt vægt på, at egne børn oplyser...*

Oplysningerne kan også indgå mere indirekte, fx: *Det vurderes, at der er overensstemmelse mellem det, som forældrene og barnet fortæller...*

Det er desuden vigtigt at være opmærksom på at adskille beskrivelse og vurdering/fortolkning af barnets udtalelser. Et eksempel på en beskrivelse kan være: *Barnet fortæller, at hun er med til at bestemme, hvad familien skal spise til aftensmad, hvad de laver i ferier, og hvordan hendes værelse er indrettet.* Et eksempel på en vurdering/fortolkning af dette kunne lyde således:

Barnets fortælling tyder på, at barnet bliver inddraget i beslutninger i familien og har en høj grad af medbestemmelse.

Når man skriver godkendelsesrapporten, anbefales det at undlade at formulere barnets udtalelser som direkte citater. Brug af citater er problematiske, når samtalen ikke bliver optaget. Dermed findes der ikke dokumentation, som kan sikre barnet imod at blive citeret forkert eller upræcist. Nogle gange kan det være de små forskelle i ordvalget, der kan ændre betydningen af et udsagn. Desuden er det problematisk at bruge citater, hvis barnet ikke ser godkendelsesrapporten eller på anden måde har mulighed for at be- eller afkræfte sit udsagn. I stedet kan tilsynskonsulenten med fordel med egne ord beskrive, hvad barnet har fortalt (Socialstyrelsen, 2017).

Opmærksomhedspunkter i forhold til brug af oplysninger fra samtalen med barnet

Da det er tilsynskonsulenten, som udarbejder og beslutter indholdet i godkendelsesrapporten, og herunder også, hvordan oplysninger fra samtalen med barnet skal anvendes, er der derfor en række forhold, som man skal være opmærksom på.

Et opmærksomhedspunkt er, hvis barnet fortæller noget, som giver anledning til overvejelser om, hvorvidt forældrene kan godkendes som plejeforældre. Her er det vigtigt, at barnets udtalelser som hovedregel ikke står alene, og at de indgår sammen med andre oplysninger i socialtilsynets vurdering af, om familien er egnet som plejefamilie. Oplysninger fra samtalen med barnet kan blandt andet sammenholdes med observation af familiens dynamik samt afdækningen af forældrenes mentaliseringsressourcer.

Et andet opmærksomhedspunkt er, hvis der er uoverensstemmelse mellem barnets og forældrenes udtalelser. Dette kan undersøges nærmere ved at tale med forældrene igen eller fx observere familiens samspil. Barnet bør i udgangspunktet ikke inddrages yderligere, da hun/han ikke bør opleve at blive stillet til ansvar for uoverensstemmelsen.

Et tredje opmærksomhedspunkt er at sikre, at barnets udtalelser og meninger synliggøres, men ikke udstilles (Christensen, 2000). Det betyder blandt andet, at man skal være opmærksom på, hvilke vendinger man anvender om barnet. Der er eksempelvis stor forskel på, om man beskriver et barn som "fuld af energi" eller som "hyperaktivt".

Del 3. Interviewguide

I denne del af vejledningen findes interviewguiden til samtale med henholdsvis yngre og ældre børn.

Interviewguide – yngre børn

Interviewguiden indeholder 20 spørgsmål, der er relevante at stille yngre børn i ansøgerfamilier i forhold til at få indsigt i barnets perspektiver på, hvordan det er at være barn i den pågældende familie. Spørgsmålene skal tilpasses det konkrete barn og den konkrete situation, jf. afsnittet om "Teknikker til gode samtaler med børn". Der kan også være andre spørgsmål, som vil være relevante, end dem, der er inkluderet her. Spørgsmålene er udvalgt, så de passer til en samtale af ca. ½ times varighed.

1. Hverdagen

Til dette emne kan man fx spørge ind til familiens rutiner og struktur i hverdagen, hvordan forældrene støtter op om barnets skolegang, samt hvad familien laver sammen.

Forslag til spørgsmål:

- *Hvordan bliver du vækket om morgenen, når du skal i børnehave/skole?*
- *Fortæl om en morgen, fra du er stået op, til du skal i børnehave/skole?*
- *Hvad laver I i din familie, når I kommer hjem om eftermiddagen fra børnehave/skole/arbejde? (Hvad lavede I i går?)*
- *Fortæl, hvordan du laver lektier derhjemme?*
- *Fortæl, hvordan du bliver puttet om aftenen?*

2. Relationer

Til dette emne kan man fx spørge ind til, hvem børnene taler fortroligt med, hvordan forældrene viser omsorg, samt hvordan familiemedlemmerne er opmærksomme på hinandens tanker, ønsker og følelser.

Forslag til spørgsmål:

- *Fortæl, hvordan du bedst kan lide at hygge med din familie?*
- *Når du er stolt af noget, du har gjort, hvem fortæller du det så til?*
- *Hvad gør du, når du er sur eller ked af det?*
- *Hvad gør dine forældre, når du bliver sur eller ked af det?*
- *Hvem kan du tale med, når du er sur eller ked af det?*

3. Kommunikation

Til dette emne kan man fx spørge ind til, hvordan barnet inddrages i beslutninger, hvad familien kan blive uenige om, og hvordan familien løser konflikter.

Forslag til spørgsmål:

- *Hvem bestemmer, hvad du må/ikke må?*
- *Hvad gør dine forældre, hvis du gør noget, du ikke må?*
- *Hvad kan I blive sure over i din familie?*
- *Hvad sker der, når I bliver sure på hinanden?*
- *Hvordan bliver I gode venner igen?*

4. At blive plejefamilie

Til dette emne kan man fx spørge ind til, hvordan barnet er forberedt på at få et plejebarn i familien, og hvilke forandringer barnet forestiller sig vil ske, hvis familien godkendes som

plejefamilie.

Forslag til spørgsmål:

- *Hvad har dine forældre fortalt dig om, at de gerne vil være plejefamilie?*
- *Hvad tænker du om måske at skulle bo sammen med et plejebarn?*
- *Hvad, tror du, er godt ved at have et plejebarn i familien? Hvad glæder du dig til?*
- *Hvad, tror du, kan være svært ved at have et plejebarn i familien?*
- *Hvad kan et plejebarn være med til at lave i din familie? Kan plejebarnet fx være med til at... gå i svømmehallen/tage på ferie/spille fodbold (Tag udgangspunkt i dét, som barnet har fortalt, at familien laver sammen).*

Interviewguide – ældre børn

Interviewguiden indeholder 20 spørgsmål, der er relevante at stille ældre børn i ansøgerfamilier for at få indsigt i barnets perspektiver på, hvordan det er at være barn i den pågældende familie. Spørgsmålene skal tilpasses det konkrete barn og den konkrete situation, jf. afsnittet om "Teknikker til gode samtaler med børn". Der kan også være andre spørgsmål, som vil være relevante, end dem, der er inkluderet her. Spørgsmålene er udvalgt, så de passer til en samtale af ca. ½ times varighed.

1. Hverdagen

Til dette emne kan man fx spørge ind til familiens rutiner og struktur i hverdagen, hvordan forældrene støtter op om barnets skolegang, samt hvad familien laver sammen.

Forslag til spørgsmål:

- *Hvordan forløber en hverdagsmorgen i din familie?*
- *Hvad laver du på hverdagsaftener? Hvad laver I sammen som familie?*
- *Hvordan hjælper dine forældre dig med lektier?*
- *Hvilke lektier kan dine forældre ikke hjælpe dig med?*
- *Når du ikke kommer i skole, hvad kan så være årsag til dette?*

2. Relationer

Til dette emne kan man fx spørge ind til, hvem barnet taler fortroligt med, hvordan forældrene viser omsorg, samt hvordan familiemedlemmerne er opmærksomme på hinandens tanker, ønsker og følelser.

Forslag til spørgsmål:

- *Hvordan hygger I i jeres familie?*
- *Hvordan ved dine forældre, når du er stolt af noget, du har gjort?*
- *Hvem taler du med, når noget er svært?*
- *Hvad gør dine forældre, hvis de kan mærke på dig, at du er vred eller ked af det?*
- *Hvis du ikke taler med dine forældre, når noget er svært, hvem taler du så med?*

3. Kommunikation

Til dette emne kan man fx spørge ind til, hvordan barnet inddrages i beslutninger, hvad familien kan blive uenige om, og hvordan familien løser konflikter.

Forslag til spørgsmål:

- *Hvad er du med til at bestemme i din familie?*
- *Hvad gør dine forældre, hvis du bryder en aftale?*
- *Hvad kan I blive uenige om i din familie? (Hvad var det sidste I blev uenige om?)*
- *Hvad sker der, når I bliver uenige? (Hvad skete der sidst?)*

- *Hvordan bliver I gode venner igen? Hvem tager initiativet? (Hvordan blev I gode venner sidst?)*

4. At blive plejefamilie

Til dette emne kan man fx spørge ind til, hvordan barnet er forberedt på at få et plejebarn i familien, og hvilke forandringer barnet forestiller sig, der vil ske, hvis familien godkendes som plejefamilie.

Forslag til spørgsmål:

- *Hvad har dine forældre fortalt dig om, at de gerne vil være plejefamilie?*
- *Hvad tænker du om, at din familie måske skal være plejefamilie?*
- *Hvad, tror du, kan være godt ved at have et plejebarn i familien? Hvad glæder du dig til?*
- *Hvad, tror du, kan være svært ved at have et plejebarn i familien? Hvilke bekymringer har du?*
- *Hvilke forandringer tror du, at der vil ske i din familie, hvis I bliver plejefamilie?*

Litteratur

Beals, D.E. 2001. Eating and reading: Links between family conversations with preschoolers and later language and literacy. I *Beginning literacy with language: Young Children at home and school*. Red. Dickinson, D.K. og Tabors, P.O. Baltimore: Paul H. Brookes.

Bo, K-A. og Gehl, I. 2009 [2008]. Samtaler med børn. I *Udsatte børn – et helhedsperspektiv*. Red. Bo, K-A., Guldager, J., Zeeberg, B. Århus: Akademisk Forlag.

Bo, K-A. 2000. Er vi som voksne professionelle i stand til at forstå det, barnet fortæller os? I *Børn som informanter*. Red. Jørgensen, P.S. og Kampmann, J. København: Børnerådet.

Bressendorff, S. og Madsen, G.Ø. 2016. *Vejledning i: Det personrettede tilsyn med familieplejebragte børn og unge samt råd og vejledning til plejefamilier*. Center for Familiepleje/ Videnscenter for Anbragte Børn og Unge. Københavns Kommune.

Brinkmann, S. og Kvale, S. 2015. *Interview – introduktion til et håndværk*. Hans Reitzels Forlag.

Burnham, K.B. 1989. *Familieterapi; en introduktion til systemisk teori og praksis*. Hans Reitzels Forlag.

Christensen, E. 2000. At blive synlig – men ikke udstillet. I *Børn som informanter*. Red. Jørgensen, P.S. og Kampmann, J. København: Børnerådet.

Cummings, E.M. og Wilson, A.G. 1999. Contexts of marital conflict and children's emotional security: Exploring the distinction between constructive and destructive conflict from the children's perspective. I *Conflict and cohesion in families*. Red. Cox, M. og Brooks-Gunn, J. Mahwah, NJ: Erlbaum.

Cummings, E.M. og Davies, P.T. 1995. The impact of parents on their children: An emotional security hypothesis. *Annals of Child Development* (10): 167-208.

De Jong, P. og Insoo, K.B. 2006. *Løsningsfokuserede samtaler*. København: Hans Reitzels Forlag.

Dinero, R.E., Conger, R.D., Shaver, O.R., Widaman, K.F., og Larsen-Rife, D. 2011. 'Influence of family of origin and adult romantic partners on romantic attachment security'. I *Couple and Family Psychology: Research and Practice* 1(S), 16-30.

Falch-Eriksen, A. 2018. *Barn av fosterforeldre. Hva sier forskningen?* Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. NOVA Notat 3/2018.

Familieplejen i Danmark. 1998. *Kærlighed og Næstekærlighed – om leveforholdene for plejefamiliers egne børn*. København: Familieplejen i Danmark.

Fiese, B.H., Eckert, T. og Spagnola, M. 2005. Family context in early childhood: A look at practices and beliefs that promote early learning. I *Handbook of research on the education of young children*. Red. Spodek, B. og Saracho, L. Fairfax, VA: TechBooks.

- Fontana, A. og Frey, J.H. 2002. "Interviewing: The Art of Science", I *Handbook of Qualitative Research*. Red. Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. 2. udgave. London: Sage.
- Gilham, B. 2005. *Research Interviewing. The range of techniques*. Berkshire: Open University Press
- Guerrero, L.K. 2018. "Attachment Theory in Families: The Role of Communication". I *Engaging theories in family communication, multiple perspectives*. Red. Braithwaite, D.O., Floyd, K. og Suter, E.A. 2. udgave. London: Routledge.
- Hafstad, R. og Øvreeide, H. 2004. *Forældre fokuseret arbejde med børn*. København: Systime Academic.
- Hagelquist, J.Ø., Rasmussen, H. 2017. *Mentalisering i familien*. Hans Reitzels Forlag.
- Höjer, I., Sebba, J. og Luke, N. 2013. *The impact of fostering on foster carers' children. An international literature review*. Rees Centre. University of Oxford.
- Jensen, B.S. 2014. *Inddragelse af udsatte børn og unge i socialt arbejde – reel inddragelse eller symbolsk retorik?* Aalborg Universitetsforlag. Ph.d.-serien for Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, Aalborg Universitet.
- Justesen, L. og Mik-Meyer, N. 2010. *Kvalitative metoder i organisations- og ledelsesstudier*. Danmark: Hans Reitzels Forlag.
- Jørgensen, P.S. 1999. Familieliv – i børnefamilien. I *Børn og familier i det postmoderne samfund*. Red. Dencik, L. og Jørgensen, P.S. Hans Reitzels Forlag.
- Kubicek, L.F. 2002. Fresh perspectives on young children and family routines. I *Zero to Three* 22(4), 4–9.
- Kvellido, Ø. 2016. *Børn i risiko*. Charlotte Pietsch (oversætter). Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Larsen, L.G. 2008. *Egne børn – en bog om biologiske børn i familier med plejebørn*. København: Frydenlund.
- Lee, A. og Hankin, B. 2009. 'Insecure Attachment, Dysfunctional Attitudes, and Low Self-Esteem Predicting Prospective Symptoms of Depression and Anxiety During Adolescence'. I *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology* 38(2): 219-231.
- Merrild, L. og Fleischer, A.V. 2010. *Samtaler med børn – redskaber til professionelle og andre voksne*. Børns Vilkår.
- Palsvig, K. og Almvig, P. 1983. 'Familiepleje og plejefamilier – et forsøg med integreret familiepleje', Publikation 15, Mentalhygiejnisk Forskningsinstitut, Mentalhygiejnisk Forlag.
- Pugh, G. 1996. Seen but not heard? Addressing the needs of children who foster. I *Adoption and fostering* 20(1): 35-41.
- Reese-Weber, M. 2000. Middle and late adolescents' conflict resolution skills and siblings: Associations with interparental and parent-adolescent conflict resolution. I *Journal of Youth and Adolescence* 29: 697-711.

Rosenkoetter, S. og Barton, L.R. 2002. Bridges to literacy: Early routines that promote later school success. I *Zero to Three* 22(4): 33–38.

Rutter, M. og Rutter, M. 1993. *Developing minds: Challenge and continuity across the life span*. New York, NY: Basic Books.

Rytter, M. og Olwig, K.F. 2018. 'Kapitel 11: At snakke om det: Måder at interviewe på'. I *Antropologiske projekter: En grundbog*. Red. Bundgaard, H., Mogensen, H.O. og Rubow, C. Danmark: Samfundslitteratur.

Socialstyrelsen. 2017. *Afrapportering af auditforløb. Auditforløb 17.3. Inddragelse af plejebørns perspektiv*. Odense: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen. 2018. *Projektbeskrivelse for udvikling af koncept for grundkursus og godkendelse af plejefamilier*. Odense: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen. Under udarbejdelse. *Redskab til observation af familiedynamik i ansøgerfamilier*. Odense: Socialstyrelsen.

Spagnola, M. og Fiese, B.H. 2007. 'Family Routines and Rituals A Context for Development in the Lives of Young Children'. I *Infants & Young Children* 20(4): 284–299.

Spradley, J.P. 1979. *The ethnographic interview*. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.

Øvreeide, H. 2004 [1995]. *At tale med børn. Samtalen som redskab*. København: Hans Reitzels Forlag.

Bilag

Bilag 1. Dagsorden for interview med ansøgeres egne børn

Nedenstående er et forslag til en dagsorden for samtalen med barnet. Dagsordenen indeholder en beskrivelse af, hvordan samtalen med barnet kan indledes og afrundes. Beskrivelsen tager udgangspunkt i de overvejelser om formen og formålet på samtalen samt brugen af barnets udtalelser, som blev introduceret i vejledningens del 1 og 2. Dagsordenen er tænkt som et hjælperedskab til at huske, hvad man som tilsynskonsulent kan være opmærksom på i samtalen med barnet. Formuleringerne tilpasses den konkrete situation og målrettes det konkrete barns alder og modenhed.

Præsentation

- *Jeg er tilsynskonsulent og kommer fra noget, man kalder socialtilsynet. Jeg skal tale med dig, fordi din familie gerne vil være plejefamilie. Det er mit job at lære din familie at kende for at finde ud af, om der i din familie vil kunne bo et barn, som ikke kan bo hjemme hos sine forældre.*

Samtalens form

- *Vi skal tale sammen i ca. en halv time.*
- *Kun ved fællessamtaler: Vi har aftalt, at jeg taler med dig sammen med dine forældre (og søskende). Det er dig, der skal svare på spørgsmålene. Hvis du har brug for hjælp, må du naturligvis gerne spørge dine forældre.*
- *Jeg har nogle spørgsmål, som jeg vil stille dig. Hvis der er noget, du ikke forstår, skal du bare sige til.*
- *Hvis man tager noter: Jeg/min kollega skriver ned undervejs, så jeg kan huske, hvad vi har talt om.*

Samtalens formål

- *Jeg skal tale med dig om, hvordan det er at være barn i din familie. Der er du nemlig ekspert. Det er din oplevelse af at være barn i din familie, som er det interessante for mig. Søskende i samme familie kan godt have forskellige oplevelser.*
- *Jeg vil også tale med dig om, hvad du tænker om, at din familie måske skal være plejefamilie.*

Brug af barnets udtalelser

- *Til ældre børn: Det, du fortæller mig, er ikke fortroligt. Den samtale, vi har i dag, kommer til at indgå i en samlet vurdering af, om din familie kan blive godkendt som plejefamilie, og dine udtalelser vil indgå i en rapport, som dine forældre får. Der kan også være andre, der kommer til at læse den, fx medarbejdere i kommunen.*
- *Til yngre børn: Det, du fortæller mig, er ikke fortroligt. Det betyder, at det ikke er hemmeligt. Den snak, vi har i dag, og den snak, jeg har med dine forældre, skal jeg bruge til at finde ud af, om der kan bo et barn i din familie, som ikke kan bo hjemme hos sine egne forældre. Det, du fortæller mig, bliver skrevet ned, og dine forældre og andre voksne fra kommunen vil kunne læse noget af det, vi har talt om i dag.*
- *Når vi er færdige med at tale, så kan vi sammen gennemgå, hvad vi har talt om, så du kan rette mig, hvis jeg har misforstået noget.*

Dagsorden for samtale med ansøgeres egne børn:

Indledning

- Præsentation
- Samtalens form
- Formål
- Brug af barnets udtalelser.

Interview

Afslutning

Introduktion til interview

- *Nu vil jeg stille dig nogle spørgsmål, som handler om fire forskellige emner: Hvad I laver til hverdag i din familie (Hverdagen), hvordan I har det sammen (Relationer), hvordan I taler sammen (Kommunikation), og hvad du tænker om, at I måske skal være plejefamilie (At blive plejefamilie). (Se interviewguides).*
- *Hvis jeg kommer til at bruge ord, som du ikke forstår, eller spørgsmålene er svære, så må du gerne sige det til mig. Så forklarer jeg det på en anden måde.*

Afslutning

- *Nu har jeg ikke flere spørgsmål til dig. Er der andet, du gerne vil fortælle, som jeg ikke har spurgt ind til?*
- *Lad os sammen gennemgå, hvad vi har talt om. Vi har talt om... (Opsummer barnets pointer. Afstem også med barnet, hvilke pointer fra samtalen der vil indgå i godkendelsesrapporten).*
- *Efter at jeg har talt med både dig og dine forældre, vil vi i socialtilsynet finde ud af, om din familie kan have et plejebarn boende. Jeg giver dine forældre besked, og dine forældre vil give dig besked.*
- *Hvis du efter vores samtale har spørgsmål, eller noget du gerne vil tilføje, så kan du bede dine forældre hjælpe dig med at ringe/skrive til mig.*
- *Tusind tak, fordi du ville tale med mig!*

Bilag 2. Supplerende spørgsmål – yngre børn

Hverdagen

- *Hvem leger du med, når du ikke er i børnehave/skole? Har du venner med hjemme hos dig?*
- *Hvad laver I i weekenden? (Hvad lavede I i sidste weekend?)*
- *Hvad laver I i ferier? (Hvad lavede I i sommerferien/efterårsferien/den sidste ferie?)*
- *Hvem passer dig, hvis du er syg?*
- *Hvem tager med til skole-hjem-samtale på din skole?*
- *Hvem tager med til fester i din børnehave/på din skole/på dit fritidshjem?*
- *Hvad går du til? Hvem følger dig til (barnets fritidsaktivitet)?*
- *Hvad spiller du på iPad/computer? Hvem bruger du iPad/computer sammen med?*
- *Hvad ser du i fjernsynet? Hvem ser du fjernsyn sammen med?*

Relationer

- *Hvad kan dine forældre skælde ud over? Hvordan skælder de ud?*
- *Hvis du er blevet uvenner med din ven, hvad gør dine forældre så?*
- *Hvad kan du godt lide at lave sammen med dine søskende?*
- *Hvad sker der, hvis du bliver uvenner med dine søskende? Hvad gør dine forældre?*
- *Hvad laver du sammen med din mormor/moster/fætter/anden nær familie?*

Kommunikation

- *Hvad skal du hjælpe til med derhjemme?*
- *Hvem bestemmer, hvad I skal have at spise?*
- *Hvilke regler har I for computer/iPad/mobiltelefon?*
- *Hvad sker der, når dine forældre er uvenner? Hvordan bliver de gode venner igen, hvis de skændes?*

At blive plejefamilie

- *Hvis der skal bo et barn mere i dit hjem, hvor kan barnet så sove og lege?*

Bilag 3. Supplerende spørgsmål – ældre børn

Hverdagen

- *Hvad laver I sammen i weekenden?*
- *Hvornår hygger I jer mest sammen som familie?*
- *Hvad laver I i ferier?*
- *Hvad laver du i din fritid? Hvad går du til?*
- *Hvordan hjælper dine forældre dig i forhold til skolen?*
- *Hvordan hjælper dine forældre dig i forhold til fritidsaktiviteter?*
- *Hvad laver du sammen med dine venner?*
- *Hvor ofte er du sammen med dine venner efter skole?*
- *Har du venner med hjemme hos dig?*
- *Hvad spiller du på iPad/computer? Hvem bruger du iPad/computer sammen med?*
- *Hvad ser du i fjernsynet? Hvem ser du fjernsyn sammen med?*
- *Hvor ofte bruger du iPad/ spiller computer/bruger din telefon? Hvem spiller du computer sammen med?*
- *Hvem deltager i arrangementer i skolen/på dit fritidshjem/i din klub?*
- *Hvem tager med til skole-hjem-samtaler på din skole?*
- *Hvad gør dine forældre, hvis du er syg?*

Relationer

- *Hvad kan du godt lide at lave sammen med dine søskende?*
- *Hvor ofte ser du din mormor/moster/fætter/ (anden nær familie)?*
- *Hvordan hjælper dine forældre dig, hvis du er blevet uvenner med nogen?*
- *Hvad gør dine forældre, hvis du bliver uvenner med dine søskende?*

Kommunikation

- *Hvad skal du hjælpe til med derhjemme?*
- *Hvordan er du med til at bestemme, hvad I skal lave i familien?*
- *Hvordan er du med til at bestemme, hvad I skal have at spise?*
- *Har I regler for brug af computer/iPad/mobiltelefon?*
- *Bestemmer du selv, hvordan der skal se ud på dit værelse?*
- *Hvis dine forældre skælder dig ud, hvad skælder de så ud over?*
- *Hvad sker der, når dine forældre er uvenner? Hvordan bliver de gode venner igen, hvis de skændes?*

At blive plejefamilie

- *Hvordan tror du, at det vil være for dig at have et plejebarn i familien?*
- *Hvilke forventninger, tror du, at dine forældre vil have til dig, hvis I bliver plejefamilie?*
- *Hvor tror du, at der vil være plads til et barn/en ung mere i jeres hjem?*
- *Hvad kan et plejebarn være med til at lave i din familie? Kan plejebarnet fx være med til at... gå i biografen/tage på ferie/spille spil... (Tag udgangspunkt i dét, som barnet/den unge har fortalt, at familien laver sammen).*

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk

December 2019